

Brüssel, 2. juuli 2019
(OR. en)

10156/19

ECOFIN 611
UEM 214
SOC 463
EMPL 352
COMPET 492
ENV 582
EDUC 298
RECH 331
ENER 335
JAI 692
FSTR 114
REGIO 150

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	9927/19 - COM(2019) 503 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Tšehhi Vabariigi 2019. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi Vabariigi 2019. aasta lähenemisprogrammi kohta

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitus eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2019) 503 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Tšehhi Vabariigi 2019. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Tšehhi Vabariigi 2019. aasta lähenemisprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 21. novembril 2018 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2019) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 21. märtsil 2019 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 21. novembril 2018 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011² alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Tšehhi ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 27. veebruaril 2019 avaldati 2019. aasta aruanne Tšehhi kohta. Selles hinnati Tšehhi edusamme nõukogu poolt 13. juulil 2018 vastu võetud riigipõhiste soovitude³ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud soovitude järelmeetmeid ja Tšehhi edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) Tšehhi esitas 30. aprillil 2019 oma 2019. aasta riikliku reformikava ja 2019. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

³ ELT C 320, 10.9.2018, lk 12.

- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁴ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (5) Tšehhi suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsus prognoosib oma 2019. aasta lähenemisprogrammis, et eelarve ülejääk 0,3 % SKPst 2019. aastal muutub 2020. aastal 0,2 % puudujäägiks, mis peaks prognoosi kohaselt 2022. aastaks järk-järgult suurenema 0,5 %ni. Ümberarvutatud struktuurset eelarvepositsioonist⁵ ilmneb, et keskpika perioodi eelarve-eesmärk – mis on muudetud struktuurselt eelarvepuudujäägilt 1 % SKPst 2019. aastal 0,75 %-le SKPst alates 2020. aastast – ületatakse jätkuvalt kogu programmiperioodi kestel. 2019. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPse järk-järgult vähenema ja jõudma 2022. aastal 29,7 %ni SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Eelarve-eesmärkide saavutamise seotud riskid tunduvad olevat üldjoontes tasakaalus ning oodata on avaliku sektori palkade ja sotsiaalsiirete edasist kasvu, samas kui kogutulude suhe SKPse pisut väheneb. Komisjoni 2019. aasta kevadprognoosi kohaselt halveneb struktuurne eelarvepositsioon 2019. aastal ligikaudu -0,1 %ni SKPst ja 2020. aastal -0,4 %ni SKPst ning ületab seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Tšehhi täidab 2019. ja 2020. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.

⁵ Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud metoodika kohaselt.

- (6) Tšehhi rahanduse jätkusuutlikkuse riskid on pikas perspektiivis keskmised, tingituna peamiselt rahvastiku vananemise kuludest. Pikaajalist jätkusuutlikkust mõjutavad negatiivselt peamise tegurina pensionikulud, sest eeldatavasti suurenevad need 2070. aastaks umbes 2 protsendipunkti võrra SKPst. Pikaajalised riskid tulenevad ebasoodsast demograafilisest olukorrast koosmõjus seadusjärgse pensioniea ülempiiriga, milleks on 65 aastat. Selle tagajärjel vanadussõltuvusmäär (eakate ja aktiivse elanikkonna suhe) peaaegu kahekordistub, jõudes 2070. aastal ligikaudu 50% tasemele. Hiljuti võetud meetmetega parandatakse pensionide piisavust. Lisaks pensionihüvitiste soodsamale indekseerimisele, suurendas valitsus põhipensioni summat ja tõstis vanemate pensionäride pensione. Siiski ei käi nende sammudega kaasas poliitika, mis suurendaks jätkusuutlikkust. Näiteks eeldatava eluea kasvu ja seadusjärgse pensioniea omavahel vastavusse viimine ei toimu automaatselt. Praegu on pensioniea (seadusjärgne pensioniiga ja ennetähtaegselt pensionile jäämise iga) mis tahes muudatuseks vaja valitsuse ettepanekut ja parlamendi nõusolekut. Selliseid meetmeid saab kombineerida ka tööturumeetmetega, mis toetavad kauem töötamist ja alaesindatud rühmade osalemist. Vananemisega seotud avaliku sektori tervishoiukulutuste prognoositav kasv on aastaks 2070 kuni 1,1 protsendipunkti SKPst, mis samuti vähendab eelarve pikaajalist jätkusuutlikkust. Sellega seoses oleks võimalik haiglasektori ning esmatasandi tervishoiu ja integreeritud tervishoiu ja sotsiaalhoolduse investeringute edasise konsolideerimise kaudu parandada tervishoiusüsteemi kulutõhusust.
- (7) Tšehhi keskpank võib kehtestada soovituslikud makrotasandil hüpoteeklaenude piirangud, kuid kehtivate õigusaktide kohaselt on tema karistuste määramise volitused piiratud, sest tal puudub ametlik pädevus neid jõustada. Kuigi Tšehhi pangad üldiselt täidavad neid soovitusi, parandaksid siduvad õiguslikud piirangud tõenäoliselt Tšehhi pankade ja teiste hüpoteeklaenu andjate poolset nõuete täitmist, mis tagaks finantsstabiilsuse ja vähendaks laenuvõtjate riske. Tšehhi keskpanga seaduse muutmise seadusandlik ettepanek on endiselt arutluse all.

- (8) Vaatamata olukorra vähesele paranemisele, teeb korrupsioon endiselt ettevõtjatele muret ja võib takistada majandustegevust. Positiivne on see, et 2017. aastal vastu võetud reforme, sealhulgas riigihankereform, viiakse praegu ellu ning valitsus võttis lõpuks vastu mõned menetluses olevad meetmed ja esitas need edasiseks aruteluks parlamendile. Need hõlmavad ettepanekuid, mis käsitlevad riigikontrolli rolli laiendamist piirkondadele ja omavalitsustele ning riigiettevõtete nõukogudesse nimetamisi, mis on huvide konflikte tekitav valdkond ja kus reguleerimine on olulise tähtsusega. Kuid ettepanekuid rikkumisest teatajate kaitse kohta ja lobitöö kohta ei ole veel vastu võetud.
- (9) Olukord Tšehhi tööturul on hea. Tööhõive on viimase seitsme aasta jooksul pidevalt suurenenud ja töötus on märkimisväärselt vähenenud. Siiski on väikelaste emade, madala kvalifikatsiooniga ja puudega inimeste tööturupotentsiaal üldiselt alakasutatud. Tööjõupuudust arvestades on selliste inimeste tööjõus osalemise määra suurendamisel selgelt arenguruumi. Sooline tööhõive- ja palgalõhe jäävad suureks, vaatamata hiljutistele meetmetele, millega muudeti vanemapuhkus paindlikumaks ja suurendati lapsehoiuasutuste arvu. Naiste tööhõive määr jääb meeste omale kõvasti alla. Taskukohaste lapsehoiuteenuste vähesus, pika vanemapuhkuse õigus, paindliku tööaja korralduse vähene kasutamine ja pikaajalise hoolduse pakkumise nappus avaldavad endiselt suurt mõju tööjõus osalemise määrale. 2017. aastal käis ametlikes lapsehoiuasutustes vaid 6,5 % alla kolmeaastastest lastest (võrreldes liidu keskmisega 34,2 %). Ehkki madala kvalifikatsiooniga töötajad moodustavad vaid väikese osa elanikkonnast, on nende tööhõive määr keskmise ja kõrge kvalifikatsiooniga töötajate omast tunduvalt madalam. Samuti püsib puudega inimeste tööhõive määr madalal. Avalikud tööturuasutused ei ole praegu oma piiratud suutlikkuse tõttu võimelised pakkuma töötajatele individuaalset ja püsivat toetust. Ebasoodsas olukorras rühmade osalemist aitaks edendada avalike tööturuasutuste teavitustöö ja töötute aktiveerimise suutlikkuse suurendamine ning sihipärased aktiivsed tööturumeetmed.

- (10) Tööjõust ja demograafilistest oludest tingitud piirangud tootmisintensiivses majanduses nõuavad haridusse ja koolitusse, sealhulgas töötavate täiskasvanute haridusse ja koolitusse tehtavate investeeringute suurendamist, tagamaks, et riik tuleb toime majanduse struktuursetest muudatustest, näiteks tulevastest tehnoloogilistest muudatustest tingitud väljakutsetega. Eelkõige digitaalsektoris võib tekkida kvalitatiivsete oskuste tööturu nõudlusele mittevastavus, mis on tingitud ka tulevasesst automatiseerimisest ja robotiseerimisest. Uued töökohad nõuavad uusi pädevusi ja märkimisväärseid investeeringuid, eelkõige suuremaid tehnilisi kutseoskusi ja digitaaloskusi, mida eeldatavasti vajatakse pärast praeguste mehaaniliste töökohtade automatiseerimist. Kuigi viimastel aastatel on tehtud mitmesuguseid algatusi ulatusliku oskuste strateegia kasutuselevõtmiseks, ei ole need veel arenenud tõeliseks kõikehõlmavaks süsteemiks.
- (11) Haridustulemusi mõjutab jätkuvalt tugevasti õppurite sotsiaal-majanduslik taust. Hariduse kaasavamaks muutmise reform algatati 2016. aastal Euroopa Sotsiaalfondi toel. Selle edukus sõltub sellest, kas riik on võimeline seda piisavalt ja kestlikult rahastama, kas õpetajatele ja abiõpetajatele pakutakse täiendavalt koolitusi ning kas suudetakse suurendada üldsuse teadlikkust kaasava hariduse eelistest. Kaasava hariduse reformi üldisele positiivsele mõjule vaatamata jääb selle mõju roma laste osaluse suurendamisel tavahariduses piiratuks. Vähene investeerimine, õpetajakutse vähene atraktiivsus ja sotsiaal-majanduslik ebavõrdsus kisivad omandatavat haridustaset alla. Õpetajatest on puudus, sest selle töö maine on nigel, palgad on vaatamata hiljutisele tõusule võrreldes muude elukutsetega väikesed ning karjäärivõimalused on piiratud. Andekate noorte jaoks ei ole õpetajakutse endiselt kõitev. Selles kontekstis osutab kvalifitseeritud õpetajate vähesus ja eeldatavalt ebasoodne demograafiline areng sellele, et õpetajate värbamine ja töö hoidmine võib tulevikus muutuda üha keerulisemaks.

- (12) Kuigi Tšehhi on transiidiriik, on Euroopa transpordivõrgu, sealhulgas TEN-T transpordikoridoride valmimine lõppjärgust alles kaugel. Linnalähitranspordi taristu on endiselt puudulik, mis piirab eluaseme kättesaadavust ja inimeste töölkäimisvõimalusi. Kehvad transpordiühendused takistavad ka äritegevust, eriti kaugemates piirkondades. Samas kui suurlinnapiirkondades toimub valglinnastumine, on linnalähitranspordi võrgustik maha jäänud, seda eelkõige raudteetaristu osas. Vähese CO₂-heite aspektide osas on riigi näitajad kehvad, eelkõige mis puudutab taastuvenergia osatähtsust transpordisektoris ja elektrisõidukite kasutuselevõttu. Lisaks ei pruugi elektrisõidukite laadimistaristu plaanitud kasv olla piisav nõudluse rahuldamiseks tulevikus. Säästvasse transporti tehtavate suuremate investeeringutega saaks vähendada ka õhu- ja mürasaastet, vähendamaks selle mõju rahvatervisele, eelkõige linnapiirkondades. Digitaalset taristut parandatakse, kuid linna- ja maapiirkondade vaheline lõhe püsib, sest vaid 59 % maapiirkondade majapidamistest on kaetud kiirete lairibavõrkudega. Vanemate vasesõhise infrastruktuuriga võrkude ajakohastamine koos traadita püsiühenduse lahendustega ei ole piisav, et saavutada 2025. aastaks seatud ühenduvuseesmärgid. Tulevaste ühenduvusvajaduste rahuldamiseks tuleb investeerida väga suure läbilaskevõimega võrkudesse (st kiudoptiline võrk) ja asjakohastesse nõudluspoolega seotud meetmetesse.
- (13) Tšehhi majandus on endiselt üks liidu energiamahukamaid, kuid selle energiatõhusus paraneb vaid aeglaselt, eelkõige ehitussektoris. Energiamahukaimad on tööstus- ja elamukinnisvara sektor. Energiatõhususe parandamine annab võimaluse parandada Tšehhi konkurentsivõimet, vähendades kodumajapidamiste ja ettevõtjate energiakulusid, arendades puhtamat tööstust ja liikudes väärtusahelas ülespoole. Energiasektoris domineerib kivisüsi, mis on CO₂-heite suurim allikas ja ohustab oluliselt kohaliku õhu kvaliteeti. Maanteetranspordi kasvuhoonegaaside heide on viimase viie aasta jooksul kõvasti suurenenud. Kliimamuutustega kohanemise ning riskide ennetamise valdkonnas puuduvad õiged meetmed seoses sobiva ennetustegevuse, valmisoleku ja suurõnnetuste suhtes vastupidavusega.

- (14) Haldus- ja regulatiivne koormus võib mõjuda negatiivselt investeringutele. Paljud Tšehhi ettevõtjad leiavad, et haldus- ja regulatiivne koormus on investeringute suur takistus. Kiiresti muutuvad õigusaktid ja keerukad haldusmenetlused on endiselt äritegevuse peamiseks takistuseks. Lepingute jõustamise kulud, maksu- ja tööõiguse sagedased muutmised ja ehituslubade saamise keerukus võivad riigis investeringuid pärssida. Samuti erineb halduskoormuse suurus piirkonniti oluliselt. Hiljutiste ettepanekute eesmärk on vähendada planeerimismenetluste keerukust, eelkõige suurte taristuprojektide puhul. Lisaks valmistab valitsus sotsiaalpartnerite osalusel 2021. aastaks ette uut ehitusseaduse eelnõu. Kuna toodete turujärelevalve vastutus on jaotatud erinevate organisatsioonide vahel, esineb kattuvusi ja probleeme tõhusa koordineerimise ja tulemusliku koostöö osas.
- (15) Kuigi läbipaistvuse ja korraldatud koolituste osas on näha paranemist, on riigihanketavad jäänud ajast maha konkurentsivõime osas (tingituna ainult ühe pakkumuse saanud menetluste suurest osatähtsusest) ning seoses kvaliteedikriteeriumide kasutamisega ja vähese usaldusega avaliku sektori asutuste vastu. Valdav enamus riigihankeotsuseid põhineb endiselt madalaimal hinnal, sest strateegilise lähenemisviisi vastuvõtmine on veel pooleli. Suuremat rõhku on pandud tsentraliseeritud hangetele ning jagatud oskusteabele, kuid nende kasutuselevõtmine on vaatamata kinnitust leidnud potentsiaalile üsna aeglane.
- (16) Tšehhi ei ole veel loonud täielikult toimivat innovatsiooni ökosüsteemi, mis põhineb riigisisel teadus- ja arendustegevusel. Vaatamata teadus- ja arendustegevuse intensiivistamisele kuulub riik liidu tasandil endiselt nn mõõdukate uuendajate hulka. See mõõdukas tulemuslikkus võib olla seotud sellega, et avalike investeringute puhul ei ole täielikult sidusat strateegiat, mille abil parandada teadusuuringute tulemuslikkust ning suurendada erasektori ja teadusringkondade koostööd. Tootlikkuse kasv tuleneb peamiselt suurte välismaiste ettevõtjate arvelt, samas kui omamaised ettevõtjad on lisaväärtuse loomises maha jäänud. Pealegi on kasvanud suhteliselt aeglasel tempos tootmistegurite kogutootlikkus, mis näitab, kui tõhusalt kasutatakse tootmises kapitali ja tööjõudu. Suurem keskendumine riigisisesele innovatsioonile võib suurendada tootlikkust kogu äritegevuse lõikes, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate puhul.

- (17) Liidu vahendite kavandamine ajavahemikuks 2021–2027 võib aidata kõrvaldada mõningad soovitud nimetatud puudused, eelkõige 2019. aasta riigiaruande D lisas käsitletud valdkondades. See võimaldaks Tšehhil kõnealuseid vahendeid asjaomaste sektorite puhul võimalikult hästi ära kasutada, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi. Selle investeringu edu tagamiseks on oluline suurendada riigi haldussuutlikkust kõnealuste vahendite haldamisel.
- (18) Komisjon on Euroopa poolaasta (2019) raames Tšehhi majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2019. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2019. aasta lähenemisprogrammi, 2019. aasta riikliku reformikava ja varasematel aastatel Tšehhile esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Tšehhi eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust tugevdada liidu üldist majandusjuhtimist, andes riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panuse.
- (19) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2019. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud ja on arvamusel,⁶ et Tšehhi täidab eeldatavalt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded,

SOOVITAB Tšehhil võtta 2019. ja 2020. aastal järgmisi meetmeid:

1. Parandada pensioni- ja tervishoiusüsteemi eelarve pikaajalist jätkusuutlikkust. Võtta vastu menetluses olevad korrupsioonivastased meetmed.
2. Edendada väikelaste emade tööhõivet, parandades sealhulgas taskukohaste lapsehoiuteenuste kättesaadavust, ja ebasoodsas olukorras rühmade tööhõivet. Parandada haridus- ja koolitussüsteemide kvaliteeti ja kaasavust, sealhulgas tehniliste ja digioskuste edendamise ja õpetajakutse propageerimise abil.

⁶ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

3. Keskenduda investeeringutega seotud majanduspoliitikas transpordile, eelkõige selle säästlikkusele, samuti digitaristule ning vähesele CO₂-heitele üleminekule ja energiasüsteemi ümberkujundamisele, sealhulgas energiatõhususele, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi. Vähendada investeeringutega seotud halduskoormust ja toetada riigihangete puhul rohkem kvaliteedipõhist konkurentsi. Kõrvaldada tõkked, mis takistavad täielikult toimiva innovatsiooni ökosüsteemi arengut.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja
